

Odjeljenje za reumatologiju ♦ Klinika za interne bolesti
Univerzitetski klinički centar Tuzla ♦ Trnovac bb ♦ 75000 Tuzla ♦ BiH

ATEROSKLEROZA U BOLESNIKA SA SISTEMSKIM ERITEMSKIM LUPUSOM ATHEROSCLEROSIS IN PATIENTS WITH SYSTEMIC LUPUS ERYTHEMATOSUS

Suada Mulić-Bačić ♦ Alma Hajdarović ♦ Mario Križić ♦ Drago Antić ♦ Elmina Mulić

Ateroskleroza je najčešće oštećenje arterija obilježeno suženjem lumena zida zbog lokalnog zadebljanja intime, koje se zove aterom ili plak. Razvoj ateroskleroze osobito je ubrzan ako neko ima istodobno nekoliko faktora rizika, pri čemu dva ili više faktora umnožavaju, a ne zbrajaju svoje učinke. Precizna etiopatogene-

za ateroskleroze u lupusu je nejasna, ali vrlo vjerovatno multifaktorijalna.

Cilj rada je utvrditi učestalost aterosklerotskih promjena u bolesnika sa sistemskim eritemskim lupusom (SEL) te korelirati učestalost kardiovaskularnih faktora rizika za ateroskleroza, potom koncentra-

cije cirkulirajućih imunih kompleksa, C3 komponente komplementa i C reaktivnog proteina sa stepenom aterosklerotskih lezija.

Studija je obuhvatila 60 bolesnika oba spola, starijih od 14 godina, konsekutivno odabranih a liječenih na Reumatološkom odjeljenju Klinike za Interne bolesti JZU UKC Tuzla tokom 2005. i 2006. godine. Bolesnici su podjeljeni u dvije skupine, na ispitivanu skupinu od 30 bolesnika sa SEL i kontrolnu skupinu od 30 zdravih individua koji su bili slične, komparabilne dobne i spolne strukture. Kod obje skupine su isključene druge kardiovaskularne bolesti ili sistemske inflamatorne bolesti. Urađena je kompletna klinička obrada bolesnika koja uključuje laboratorijsku i imunološku dijagnostiku, kao što su mjerenje nivoa serumske C3 komponente komplementa, cirkulirajućih imunih kompleksa (CIC) i visoko senzitivni imunoesejski test za C-reaktivni protein (CRP). U obje skupine su ispitivani faktori rizika za kardiovaskularne bolesti. Ekstrakranijalne karotidne arterije su pregledane ultrasonografski i to i lijeva i desna karotidna arterija u različitim pozicijama sa ciljem da se identifikuje eventualno prisustvo aterosklerotskih promjena.

U ispitivanoj skupini bolesnika sa SEL nađeno je statistički značajno prisustvo aterosklerotskih pla-

kova u odnosu na kontrolnu skupinu bolesnika. Nađena je značajna korelacija vrijednosti cirkulirajućih imunih kompleksa (CIC) sa prisustvom plakova, te značajna korelacija CRP-a sa prisustvom plakova na obje karotidne arterije. Pripadnost ispitivanoj skupini je imala signifikantan uticaj na prisustvo aterosklerotskih plakova na obje karotidne arterije, odnosno pripadnici ispitivane skupine su imali oko 4,5 veću predispoziciju za prisustvo plakova u odnosu na članove kontrolne skupine.

Ostali faktori koji su imali značajan prediktivni uticaj na prisustvo aterosklerotskih plakova su bili dob, vrijednost sistolnog krvnog pritiska, vrijednost triglicerida i vrijednost holesterola.

Neophodno je ispitivanje i traganje za aterosklerotskim promjenama u svih bolesnika istovremeno sa postavljenjem dijagnoze SEL, kao i tokom praćenja same bolesti. Kada se govori o strategiji prevencije kardiovaskularnih bolesti u SEL, ali i u zdravoj populaciji, modoficirajući imuni i inflamatorni mehanizmi će vjerovatno postati baza tog preventivnog programa ali i dodatno modificirati dosadašnje tradicionalne faktore rizika.

Ključne riječi: sistemski eritemski lupus, ateroskleroza